

УДК 343.1

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2025.23.322326>

Р. М. Шестопапов,

канд. юрид. наук, доц.,
прокурор відділу нагляду за
додержанням законів регіональним
органом безпеки Дніпропетровської
обласної прокуратури, почесний
працівник прокуратури України

ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 435-1 КК УКРАЇНИ (ОБРАЗА ЧЕСТІ І ГІДНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ, ПОГРОЗА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЮ) КРІЗЬ ПРИЗМУ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Стаття присвячена розкриттю проблемних питань кримінально-правової кваліфікації діянь щодо образи честі і гідності військовослужбовців, погрози військовослужбовцю, за допомогою аналізу вироків, що наявні у відкритому доступі Єдиного державного реєстру судових рішень, ухвалених за результатами розгляду кримінальних справ про такі злочини.

Вказаний аналіз має виключно науковий характер, не містить за мету поставити під сумнів законність ухвалених судових рішень чи компетентність окремих суддів. Водночас наукова критика даної норми закону про кримінальну відповідальність крізь призму транспарентності судової влади та аналізу судових рішень на предмет відповідності зазначених у них кримінально-караних дій питанням правильності юридичної кваліфікації (в частині обґрунтування належності суб'єкта кримінального правопорушення, об'єкта злочину та його об'єктивної сторони) спрямована на розкриття реального стану справ із протидії злочинам даної категорії, надання оцінки дієвості й ефективності судового контролю в цій сфері, та, в свою чергу, надихає на філософські роздуми стосовно причин і передумов прийняття до Кримінального Кодексу України такої норми, доцільності її подальшого перебування в нинішній редакції, та, врешті-решт, «коефіцієнту її корисної дії», реального впливу на зміцнення законності й правопорядку, профілактику злочинності, а також реального захисту військовослужбовців від погроз, образ їх честі й гідності.

Ключові слова: образа; честь; гідність; погроза; військовослужбовець; заходи із забезпечення національної безпеки і оборони; відсічі і стримування збройної агресії; суд; обвинувальний вирок; виправдувальний вирок; судова практика; об'єкт злочину; суб'єкт злочину; об'єктивна сторона злочину; кримінальна відповідальність; захист прав і свобод.

Постановка проблеми. Сучасні виклики часу, обумовлені оголошенням в державі воєнного стану, вимагають нових науково обґрунтованих та практично виважених підходів правового регулювання певних сфер суспільних відносин за участі військовослужбовців, удосконалення механізмів захисту їх прав і свобод, відновлення та зміцнення законності й правопорядку.

Утім, доповнення в березні 2022 року Кримінального Кодексу статтею 435-1 (образу честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю)¹ в такому вигляді, на наше особисте переконання, є свідченням абсурдного, поспішного та емоційного законотворення, з усіма ознаками недолугої юридичної техніки, про що свідчить правова архітектоніка цієї норми та її місце в системі координат закону України про кримінальну відповідальність.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Незважаючи на відносну новизну даної норми Кримінального Кодексу вона вже стала об'єктом наукового і практичного аналізу вітчизняних учених та практиків. Зокрема, проблематику кримінально-правової кваліфікації піднімали такі науковці та вчені-практики як В. Ємельяненко, І. Гловюк, А. Когут, Р. Мовчан, К. Оробець, А. Тимофєєв, М. Членов, М. Хавронюк, О. Храмцов та ін. Утім незважаючи на певний інтерес до цієї правової новели, скудна (на час підготовки даного дослідження) судова практика розгляду даної категорії справ викликає багато запитань як для науковців, так і для правозастосувачів (при чому як для сторони захисту, так і обвинувачення, та Феміди також), більшість яких лишаються риторичними, що створює підґрунтя для роздумів про «коефіцієнт корисної дії» даної правової норми саме в такому стані.

Тому **метою статті** є проаналізувати судову практику про кримінально-карані дії щодо образи честі і гідності військовослужбовця, погрози йому.

¹ Кримінальний Кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T012341?an=911540> (дата звернення 04.02.2025).

Зокрема, дослідженню підлягають судові рішення (вироки), які були ухвалені з часу запровадження норми, яка передбачає кримінальну відповідальність за такі дії. Вказане має сприяти науковому обґрунтуванню практичних проблем правозастосування даної статті Кримінального Кодексу та виокремлення певних аспектів об'єкта і предмета злочину, його суб'єкта та об'єктивної сторони.

Виклад основного матеріалу. Вказана норма була прийнята незважаючи на серйозні та вагомі застереження Головного науково експертного управління Верховної Ради України, зокрема, про те, що такі немайнові особисті (приватні) права осіб, якими є честь та гідність, відносяться до предмету регулювання цивільного права. Статтями 28 і 32 Конституції України, а також статтею 297 Цивільного кодексу України закріплюється право кожного на повагу до його гідності та честі. При порушенні таких прав особа може звернутися до суду з позовом про захист гідності та честі, які за статтею 201 Цивільного Кодексу України належать до немайнових благ, що охороняються цивільним законодавством. Заподіяння моральної шкоди цим об'єктам цивільно-правової охорони у зв'язку із приниженням честі та гідності фізичної особи підлягає відшкодуванню (стаття 23 Цивільного Кодексу України). У цивільному законодавстві досить детально виписано механізм захисту немайнових благ особи, а тому всі, хто вважають, що стосовно них мало місце образа їх честі та гідності, можуть скористатись його положеннями для свого захисту².

На наш погляд, дещо дискримінаційною є закріплена у даній нормі потерпіла сторона – військовослужбовець, який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі й стримування збройної агресії Російської Федерації. За таких обставин, доказуванню підлягає не лише

² Висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції)» № 16/03-2022/54282 від 02.03.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1243501> (дата звернення 04.02.2025).

приналежність потерпілого до несення ним військової служби, а й до здійснення ним вищевказаних, передбачених диспозиціями частин 1 та 2 цієї статті в теперішній редакції, заходів. При цьому за такої юридичної конструкції незрозумілим є: чи достатньо хоч одного компоненту для визнання військовослужбовця потерпілим за цією статтею, чи необхідне їх комплексне поєднання?! Також юридично химерним є передбачений (вірніше, непередбачений) законодавцем момент виконання військовослужбовцем таких заходів, що може стати умовою набуття ним статусу потерпілого. Іншими словами: коли саме образа честі й гідності військовослужбовця буде кримінально-караним діянням – в той момент, коли він безпосередньо та активно виконує вищевказані заходи (перебуває на позиції, виконує бойове завдання тощо), а його в цей час ображають, чи будь-коли і будь-де (навіть під час побутового перебування військовослужбовця в кав'ярні в тилу у відпустці)?!

Найбільшу плутанину викликає те, що стаття 435-1 Кримінального Кодексу України з незрозумілих причин включена до його Розділу XIX – «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)», частина 1 статті 401 якого дає чітке визначення поняттю військового кримінального правопорушення – передбачені цим розділом кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів. При цьому частина 2 цієї статті регламентує коло можливих суб'єктів даного злочину – військовослужбовці Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби

спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також інші особи, визначені законом³.

Судова практика ж по справах даної категорії є скудною. Станом на дату підготовки даної наукової праці Єдиний державний реєстр судових рішень містить дані про розгляд протягом 2022–2025 років аж 7 кримінальних справ за статтею 435-1 Кримінального Кодексу України, ухвалення 8 вироків, з яких 7 судами першої, та 1 – апеляційної інстанції, якими засуджено 6 осіб та виправдано – 1 (вирок на дату підготовки цієї роботи не набрав законної сили).

Коротко проаналізуємо висновки Феміди, наявні в загальному доступі.

Згідно вироку Хмельницького міськрайонного суду від 16.01.2024 засуджено за частиною 1 статті 296, частиною першою статті 435-1 Кримінального Кодексу України безробітного – ОСОБУ_5, який у стані алкогольного сп'яніння створив конфлікт із військовослужбовцем – ОСОБОЮ_4, в ході якого нецензурною лайкою в публічному місці ображав його честь і гідність, про що щиро в суді розкався. В даному випадку судом не наведено, які саме заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації здійснював потерпілий військовослужбовець – ОСОБА_4, який, згідно його ж показів, даних суду, 02 серпня 2023 року, близько 19 години, будучи у військовій формі, разом з іншими військовослужбовцями знаходився по проспекту Миру міста Хмельницького, де в універсамі «Вінницький» купували пиріжки та каву, а в цей час до нього підійшов обвинувачений та безпричинно, виловлюючись нецензурними словами, почав словесно його ображати та погрожувати фізичною розправою⁴.

Аналогічно не наведено у вирокі Березівського районного суду Закарпатської області від 09.02.2023 жодних даних про те, які саме заходи, очевидно необхідні для кваліфікації дій особи за даною нормою

³ Кримінальний Кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T012341?an=911540> (дата звернення 04.02.2025).

⁴ Вирок Хмельницького міськрайонного суду від 16.01.2024. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/116352561> (дата звернення 04.02.2025).

Кримінального Кодексу України, о 10.00 годині 23.08.2022 і де саме виконував начальник групи морально-психологічного забезпечення майор ОСОБА_7, честь і гідність якого образив у стані алкогольного сп'яніння ОСОБА_4, виказавши фразу: «Якби зараз автомат, я би вас постріляв!», в результаті чого в майора Збройних Сил України, сталися реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози»⁵.

Вироком Івано-Франківського апеляційного суду від 03.08.2023 скасовано вирок Коломийського міськрайонного суду та ухвалено новий вирок, яким засуджено ОСОБУ_4 в сукупності за частиною 2 статті 109, частиною 5 статті 111-1, частиною 2 статті 435-1, частиною 3 статті 436-2 Кримінального Кодексу України⁶. Згідно даних, наявних у Єдиному державному реєстрі судових рішень, вказана справа не містить відомостей щодо будь-якого конкретного військовослужбовця, що мав би статус потерпілого, та який сприйняв би «на свій рахунок» образливими матеріали, поширені обвинуваченим.

Інша ситуація у кримінальній справі, яку розглядав Соснівський районний суд міста Черкас, згідно вироку якого від 14.07.2022 засуджено ОСОБУ_2, яка в соціальній мережі «Facebook» написала потерпілому військовослужбовцю – ОСОБІ_1 повідомлення, яке є образливим, лайливим та принизливим за змістом⁷. Справа розглянута у спрощеному порядку, обвинувачена визнала вину, докази не досліджувались. Вступна частина вироку містить дані про те, що обвинувачена ніде не працює, і, як висновок, відсутня жодна її приналежність до суб'єкта вчинення військового кримінального правопорушення, визначеного частиною 2 статті 401 Кримінального Кодексу України, яке поширюється на статтю 435-1 цього Кодексу.

⁵ Вирок Берегівського районного суду Закарпатської області від 09.02.2023. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109165415> (дата звернення 04.02.2025).

⁶ Вирок Івано-Франківського апеляційного суду від 03.08.2023. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112600927> (дата звернення 04.02.2025).

⁷ Вирок Соснівського районного суду міста Черкаси від 14.07.2022. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105237696> (дата звернення 04.02.2025).

Вироком Кіцманського районного суду Чернівецької області від 20.02.2023 затверджено угоду про визнання винуватості між прокурором та обвинуваченим – ОСОБОЮ_5, який на своїх сторінках в соціальних мережах «Facebook», «Telegram» «Youtube» виготовляв та поширював відеоматеріали, в яких містяться образливі висловлювання на адресу начальника ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_6 та загалом працівників цього підрозділу. Потерпілі ОСОБА_8, ОСОБА_6, ОСОБА_10 та ОСОБА_7 в засідання не з'явилися, подали письмові заяви, в яких не заперечували проти укладання угоди, а судовий розгляд просили провести без їхньої присутності. У судовому рішенні не конкретизовано, які саме заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації здійснювали потерпілі військовослужбовці під час оповіщення військовозобов'язаних та перевірці ведення військового обліку на підприємствах, установах організаціях Вижницького району Чернівецької області, але, очевидно, за допомогою комп'ютерної копіювання «копіювати-вставити» із тексту вищевказаної угоди судом констатовано, що досудовим розслідуванням встановлено, що у період воєнного стану військовослужбовці районних територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки Збройних Сил України у своїй службовій діяльності, у тому числі під час проведення мобілізаційних заходів, виконують повноваження, що відносяться до таких заходів⁸.

Особливого науково-практичного аналізу потребує перше за такою статтею судове рішення – вирок Ужгородського міськрайонного суду від 11.07.2022, яким затверджено угоду про визнання винуватості між обвинуваченим і прокурором, та встановлено, що 14.04.2022 о 12 годин 00 хвилин, ОСОБА_4, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння та знаходячись за АДРЕСА_1, будучи агресивно налаштованим до

⁸ Вирок Кіцманського районного суду Чернівецької області від 20.02.2023. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/109076815> (дата звернення 04.02.2025).

військовослужбовців, які здійснюють заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, побачивши громадянку ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_2, яка є військовослужбовцем Збройних сил України, а саме діловодом групи логістики НОМЕР_1 бригади Територіальної оборони НОМЕР_2, одягнена у формений військовий одяг, діючи умисно, почав словесно ображати її честь та гідність та маючи на меті викликати в останньої реальне побоювання за своє життя та посягаючи на її особисту безпеку, як військовослужбовця, почав словесно погрожувати її вбивством, насильством, в результаті чого в ОСОБА_6 були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози⁹. В цьому випадку суд взагалі не заморочувався із з'ясуванням чи підпадав безробітний обвинувачений ОСОБА_4 під ознаки суб'єкта військового кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 401 Кримінального Кодексу України; не перевіряв які саме заходи, із забезпечення національної безпеки і оборони виконувала ОСОБА_6; не досліджено чи визнавалась вона потерпілою, оскільки у вирoku вона вказана саме як громадянка ОСОБА_6, а текст судового рішення взагалі не містить даних про наявність у неї такого процесуального статусу, так само як і відсутні дані про її позицію як особи, якій завдано моральної шкоди внаслідок словесних образ з боку ОСОБА_4, про затвердження угоди між обвинуваченим і прокурором.

Певно прогресивним з точки зору юридичної логіки є вирок Заводського районного суду міста Миколаєва від 07.10.2024 (станом на дату підготовки даної роботи не набрав законної сили), яким виправдано за частиною 2 статті 435-1 Кримінального Кодексу України пенсіонерку із середньою освітою – ОСОБУ_5, яка (згідно обвинувального акта) виготовляла та поширювала матеріали, які містять образу честі і гідності військовослужбовця, який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і

⁹ Вирок Ужгородського міськрайонного суду від 11.07.2022 308/8031/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105252796> (дата звернення 04.02.2025).

стримування збройної агресії Російської Федерації. Можемо припустити, що виправданню обвинуваченої сприяли її категоричне невизнання вини, що каталізувало критичне і креативне мислення при розгляді справи за такою недолугою (в нинішньому стані) статтею Кримінального Кодексу, та могло ввести в когнітивний дисонанс сторону обвинувачення, якою розпочато це кримінальне провадження за частиною 1 статті 111-1 Кримінального Кодексу України (колабораційна діяльність), затверджено і направлено до суду обвинувальний акт за частиною 1 статті 436-2 (виправдовування, визнання неправомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої у 2014 році), та в ході підтримання публічного обвинувачення в суді двічі змінено правову кваліфікацію злочину, спочатку на частину 1 статті 435-1 Кримінального Кодексу України, а потім на його частину 2.

Не незважаючи на те, що одним з мотивів ухвалення виправдувального вироку вказано недопустимість доказів, судом констатовано відсутність у діях особи саме складу злочину, та акцентовано увагу, що чинне законодавство не містить визначення понять гідності, честі чи ділової репутації, оскільки вони є морально-етичними категоріями й одночасно особистими немайновими правами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту. В основу пред'явленого обвинувачення покладено інформацію у повідомленнях з додатку «Viber» з профілем «ОСОБА_9», у листуванні з користувачем з профілем «ОСОБА_10», які не містять конкретизованих даних військовослужбовця, правовий статус якого визначено з урахуванням положень Законів України «Про військовий обов'язок та військову службу» та «Про соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей» та який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації¹⁰.

¹⁰ Вирок Заводського районного суду міста Миколаєва від 07.10.2024. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122138093> (дата звернення 04.02.2025).

Як **висновок** зазначимо, що через марність ставити під сумнів професійну компетентність служителів Феміди щодо коректності ухвалених 7 обвинувальних вироків, які усі набрали законної сили, та котрими констатовано правильність кваліфікації дій обвинувачених за статтею 435-1 Кримінального Кодексу України, вважаємо, що вони ухвалені без надмірного інтелектуального обтяження логічно-правовим аналізом норм матеріального права, на що очевидно вплинули у 5 випадках сприятлива позиція сторони захисту (визнання вини, щире каяття) та в 1 випадку вчинення інкримінованого діяння в сукупності з іншими злочинами, докази щодо яких в цілому дали підстави для засудження особи. В жодному вироку не піднято питання законності притягнення до кримінальної відповідальності п'яних безробітних чи пенсіонерів, які, згідно статті 401 Кримінального Кодексу України не є суб'єктами військового кримінального правопорушення, до яких відноситься стаття 435-1 цього Кодексу. Ні один обвинувальний вирок не конкретизує де, коли і які саме заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації виконував потерпілий військовослужбовець, 1 вирок взагалі не містить даних про наявність у військовослужбовця такого процесуального статусу, та ще 2 не конкретизують особу військовослужбовця, честь і гідність якого образили чи щодо якого здійснили погрозу.

Вважаємо, якщо законодавець бажає щоб кримінальна відповідальність за такі види діянь залишилась, необхідно більш виважено переглянути питання суб'єкта скоєння цього злочину, особи потерпілого, чітко окреслити обставини (в першу чергу часові та локаційні параметри – момент і місце виконання військовослужбовцем заходів із забезпечення національної безпеки, в ході здійснення яких ображали його честь і гідність або погрожували, та привести у законодавчу відповідність орган досудового розслідування за такою статтею,.

Попри усім відомі факти булінгу щодо військовослужбовців, в першу чергу з боку самих військових, які є вищі за званням чи неформальною ієрархією, у т. ч. командирів, інструкторів, представників Військової Служби правопорядку та інших суб'єктів злочину, прямо зазначених в статті 401 Кримінального Кодексу України, нинішня судова практика по засудженню пенсіонерів та п'яних безробітних, які, в окремих випадках однією фразою, випаленою в стані сильного алкогольного сп'яніння, здатні викликати у представника старшого офіцерського складу, відповідального за морально-психологічне забезпечення, який перебуває за сотні кілометрів від лінії бойового зіткнення «реальне побоювання за своє життя та посягання на його особисту безпеку», є прямим наслідком недоліків юридичної архітекτονіки даної правової норми, некоректний кримінальний та кримінально-процесуальний аспекти якої визначають хибний вектор примітивної роботи правоохоронної системи із протидії таким діям з усіма ознаками формалізму та легітимізації штучного нарощування показників. Такий стан справ, підкріплений в основному легкодухим судовим контролем, орієнтованим на «корзину статистики правоохоронців», надає підґрунтя для роздумів щодо «коефіцієнту корисної дії» від цієї норми закону про кримінальну відповідальність, в той час як реальний стан справ щодо захисту честі і гідності військовослужбовців в сучасних реаліях викликає серйозних занепокоєнь та потребує уваги, в першу чергу в частині розробки дієвих заходів щодо їх юридичного захисту.

Список використаних джерел

1. Кримінальний Кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T012341?an=911540> (дата звернення 04.02.2025).
2. Висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції)» № 16/03-2022/54282 від 02.03.2022. URL:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1243501> (дата звернення 04.02.2025).

3. Вирок Хмельницького міськрайонного суду від 16.01.2024. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116352561> (дата звернення 04.02.2025).

4. Вирок Івано-Франківського апеляційного суду від 03.08.2023. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112600927> (дата звернення 04.02.2025).

5. Вирок Соснівського районного суду міста Черкаси від 14.07.2022. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105237696> (дата звернення 04.02.2025).

6. Вирок Кіцманського районного суду Чернівецької області від 20.02.2023. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109076815> (дата звернення 04.02.2025).

7. Вирок Берегівського районного суду Закарпатської області від 09.02.2023. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109165415> (дата звернення 04.02.2025).

8. Вирок Ужгородського міськрайонного суду від 11.07.2022. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105252796> (дата звернення 04.02.2025).

9. Вирок Заводського районного суду міста Миколаєва від 07.10.2024. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122138093> (дата звернення 04.02.2025).

REFERENCES

1. Kryminalnyi Kodeks Ukrainy vid 05 kvitnia 2001 roku № 2341-III. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T012341?an=911540> (data zvernennia 04.02.2025).

2. Vysnovok Holovnoho naukovo-ekspertnoho upravlinnia Verkhovnoi Rady Ukrainy na proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy (shchodo posylennia kryminalnoi vidpovidalnosti za vyhotovlennia ta poshyrennia zaboronenoï informatsiinoï produktsii)» № 16/03-2022/54282 vid 02.03.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1243501> (data zvernennia 04.02.2025).

3. Vyrok Khmelnytskoho miskraionnoho sudu vid 16.01.2024. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116352561> (data zvernennia 04.02.2025).

4. Vyrok Ivano-Frankivskoho apeliatsiinoho sudu vid 03.08.2023. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112600927> (data zvernennia 04.02.2025).

5. Vyrok Sosnivskoho raionnoho sudu mista Cherkasy vid 14.07.2022. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105237696> (data zvernennia 04.02.2025).

6. Vyrok Kitsmanskoho raionnoho sudu Chernivetskoï oblasti vid 20.02.2023. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109076815> (data zvernennia 04.02.2025).

7. Vyrok Berehivskoho raionnoho sudu Zakarpatskoï oblasti vid 09.02.2023. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109165415> (data zvernennia 04.02.2025).

8. Vyrok Uzhhorodskoho miskraionnoho sudu vid 11.07.2022. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105252796> (data zvernennia 04.02.2025).

9. Vyrok Zavodskoho raionnoho sudu mista Mykolaieva vid 07.10.2024. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122138093> (data zvernennia 04.02.2025).

Shestopalov R. M. Problems of law enforcement of article 435-1 of the Criminal Code of Ukraine (insulting the honor and dignity of a military servant, threat to a military servant) through the prism of court practice

The article is devoted to the disclosure of problematic issues of the criminal-legal qualification of actions related to insulting the honor and dignity of servicemen, threats to a serviceman, using the analysis of verdicts available in the open access of the Unified State Register of Court Decisions, adopted as a result of consideration of criminal cases about such crimes.

This analysis is purely scientific in nature, and does not aim to question the legality of court decisions or the competence of individual judges. At the same time, scientific criticism of this norm of the law on criminal responsibility through the prism of transparency of the judicial power and the analysis of court decisions regarding the compliance of the criminal actions specified in them with the question of the correctness of legal qualifications (in terms of substantiating the identity of the subject of the criminal offense, the object of the crime and its objective party) is aimed at revealing the real state of cases in combating crimes of this category, assessing the effectiveness and efficiency of judicial control in this area, and, in turn, inspires philosophical reflections on the reasons and prerequisites for the adoption of such a provision to the Criminal Code of Ukraine, the expediency of its further existence in the current version, and, ultimately, the «coefficient of its usefulness», the real impact on strengthening law and order, crime prevention, as well as the real protection of servicemen from threats, insults to their honor and dignity.

Key words: *insult; honor; dignity; threat; military personnel; measures to ensure national security and defense; repulsion and deterrence of armed aggression; court; guilty verdict; acquittal; case law; object of crime; subject of crime; objective side of crime; criminal liability; protection of rights and freedoms.*